

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta filozofická
Katedra blízkovýchodních studií

PROTOKOL O HODNOCENÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(Posudek oponenta)

Práci předložil(a) student(ka): Bc. Kateřina Gamal Richterová

Název práce: „*Původ moderního antisemitismu mezi muslimy a antisemitismus mezi muslimy v České republice*“

Oponent: Mgr. Zbyněk Tarant, Ph.D.

1. CÍL PRÁCE (uveďte, do jaké míry byl naplněn): „*Cílem této práce je popsat příčiny vzniku a zakořenění antisemitismu na Blízkém východě v moderní době, jaké jsou jeho podoby v tomto regionu, jakými způsoby se zde šíří a kdo nebo co jsou jeho nositelé.*“ Cíl práce byl z větší části splněn. Jak ale vyplývá již z názvu, vedle vytyčeného cíle se autorka výrazně věnuje i specificky české muslimské scéně (komunitě?).

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, proporcionalita teoretické a vlastní práce, vhodnost příloh apod.):

Autorka si zaslouží uznání za odvahu s jakou se pustila do velmi náročného a citlivého tématu, a to i s ohledem na vlastní náboženské přesvědčení a členství v muslimské komunitě. Zvolené téma je doslova minovým polem, které od autora vyžaduje, aby našel způsob jak sladit kritiku patologických sociálních jevů v muslimských společnostech s reflexí perspektivy, náboženské tradice a politických názorů příslušníků těchto společností a společenství.

Za velmi zajímavou považuji pasáž o genezi a významu pamfletu Islám a židovstvo, který byl klíčový při popularizaci některých dodnes rozšířených antisemitských narativů v muslimském prostředí. Zpopularizoval například do té doby polozapomenutý Hadíth o stromu žalujícím na schovávajícího se Žida. V rámci reflexe české kauzy, kdy byl tento Hadíth použit Lukášem Větrovcem během kázání, se autorce podařilo s hlavním aktérem celé kauzy navázat kontakt a konfrontovat jej v rozhovoru. Z použitých teoretických přístupů bych vyzdvihl zajímavý postřeh Craiga M. Josepha (citovaný na str. 39), který v popularitě konspiračních teorií na blízkém východě vidí i hlubší příčiny v podobě ozvěn gnostického dualismu (*báhir, bátin*).

Závěrečnou část práce tvoří autorčiny vlastní kvalitativní, polostrukturované rozhovory s muslimy žijícími v ČR, přičemž vzorek zahrnuje konvertity, jakož i přistěhovalce a jejich potomky. Rozhovory nejprve rozebírají způsob, jakým respondenti přistupují k získávání a ověřování informací a poté u každého z nich autorka v podstatě testuje reakce na vybrané konspirační narativy. Intuitivně tak napodobuje metodu, která se používá při výzkumu antisemitismu, například v průzkumech americké Antidefamation League (ADL Global 100). Rada z respondentů patří ke vzdělanějším vrstvám společnosti a někteří čeští konvertité mají možná paradoxně liberálnější a otevřenější názory, než jejich „křesťanští“ rodiče. Autorce se však daří zaznamenat i některé vzorce konspirativního nahlížení na svět, včetně narativů týkajících se holokaustu, 11. září nebo koronavirové pandemie. Ukazuje také argumentační vzorce, kterými respondenti omlouvají, nebo vysvětlují přítomnost těchto narativů ve svém okolí.

Autorka považuje za klíčovou osobnost v přenosu evropského antisemitismu na BV Hadž al-Amín al-Husajnho. Ačkoliv je úloha jeruzalémského muftího a nacistického kolaboranta nepochybně značná, jeho odkaz je stále předmětem debat a nabízí se otázka, jestli přílišnou pozorností na tuto ikonickou postavu někdy nepřehlídíme další významné aktéry (viz ideologové Ba'athu, Muslimského bratrstva, úloha sovětské propagandy, vliv amerického konspiracismu na myšlení Sajjida Qutba atd.). V tomto ohledu cítím vliv hojně citovaných prací Matthiase Küntzela, který je na tuto postavu až přespříliš fixován a má tendenci ve svých knihách a článcích opomíjet další faktory a zdroje (navíc neumí arabsky, takže je odkázán na již existující překlady pramenného materiálu). Pro mnohem plastičtější obraz mechanismů přenosu evropského antisemitismu do blízkovýchodního prostoru bych si dovolil doporučit třeba práce (nedávno zesnulé...) vynikající arabistky Esther Webman. Poslední drobností budiž, že Vladimír Ze'ev Žabotinskij vedl organizaci Irgun, nikoliv „Hagana“ (str. 11).

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava,

Práce je zajímavá v jednotlivých detailech a konkrétních pasážích. Co trochu zlobí je struktura výkladu, návaznost a logické propojení mezi jednotlivými kapitolami. Je to patrně daň za šíři tématu, které si vyžádalo zmapovat rozmanité příklady napříč rozsáhlým regionem během různě dlouhých časových období a ještě

zmínit ozvěny na české muslimské scéně. Výklad je tak poněkud „roztěkaný“. Některé sekce jsou navíc až příliš strohé – například pasáž o Íránu by si zasloužila hlubší zhodnocení ambivalentního postoje iránského establishmentu vůči Izraeli a sionismu na jedné straně a domácím židovským komunitám na straně druhé. V politické rovině na jedné straně vidíme režim, který si váží a pravidelně připomíná hrdinství své židovské menšiny v iránsko-írácké válce, ale na druhé straně tatáž menšina pociťuje tlak na neustálé „projevy loajality“ a dokazování svého „antisionismu“. Naopak za velmi vyzrálé již považuji zamyšlení nad kauzami karikatur Proroka Muhammada a holokaustu. Z čistě formálního hlediska bych doporučil větší střídmost v používání ideově, nebo citově zabarvených adjektiv, jako „nudné“, „absurdní“, „šokující“. Odbornému stylu svědčí spíše strohý až doslovný způsob vyjadřování.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z bakalářské práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek apod.):

Kateřina Gamal Richterová se pustila do velmi citlivého a autorsky náročného tématu, jehož zpracování vyžadovalo značnou odvahu a osobnostní vyzrálost. Šíře zvoleného tématu je patrně důvodem, proč výklad působí místy poněkud nesoustředěně. Pro nejlepší hodnocení by bylo nutno tato „hluchá místa“ zacelit. Určitou syrovost textu vyvažuje autorčina schopnost věcné a efektivní argumentace, jakož i hodnotné rozhovory s muslimy žijícími v Česku.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):

Zaznamenala jste nějaký zajímavý případ blízkovýchodního autora, který by bylo možné označit za autentický hlas kritizující moderní antisemitismus z islámské pozice? Pokud ano, jakou argumentaci používá?

6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA

(výborně, velmi dobře, dobře, nedoporučuji k obhajobě):

VELMI DOBRĚ

Datum: 18. května 2022

Podpis: